

Kävimme lauantaina 22.5. TaKoPajan retkellä Kruunuvuorelle Karjaskylän Aarnionperän lähellä. Oppaina meillä oli Luonnonperintösäätiön hallituksen jäsen Mikko Hovila ja museoammattilainen Liisa Saarinen. Koronarajoitusten takia osallistujamäärä rajattiin kymmeneen eli mukaan ei mahtunut kuin osa TaKoPajan aktiiveista.

Mikko Hovila kertoi, että Kruunuvuoren alue on noin 10 ha, josta puolet sankkaa metsää ja puolet enemmän avokalliota. Hieno puoli on, että alue rajautuu vanhaan suojelualueeseen. Ylhäällä kallioilla on runsaasti kilpikaarnamäntyjä, joiden kaikkien ikä on yli 100 vuotta, osa monta sataa vuotta. Kartassa alueen korkein kallio on nimeltään Aromäki, Kruunuvuori ei esiinny kartassa, vaan se on säätiön kiinteistölle antama nimi. Säätiö osti alueen viime syksynä ja sen rauhoittamiseksi on jätetty hakemus.

Alue tuli tietoon viime syksynä kirjailija **Anni Kytömäen** vihjeestä ja ostosta piti pian tehdä päätös, tämä on säätiölle kyllä yleistä. Arvioitiin, että ylispuuston ikä on yli 100 vuotta ja että lahoppuuta on alueella paljon. Nämä ovat tekijöitä, jotka otetaan huomioon myös, kun valtio korvaa Metso-ohjelman metsiä suojeltavaksi. Lisäksi tässä arvoa nosti kallion päällä oleva pronssikautinen hautaröykkiö. Alue ei ole kovin iso eikä kallis verrattuna säätiön muihin alueisiin.

Luonnonperintösäätiö on valtakunnallinen Pentti Linkolan vuonna 1995 perustama säätiö. Mikko on jo pitkään ollut mukana säätiön hallituksessa ja on iloinen siitä, että lahjoituksia on viime vuosina tullut runsaasti. Suurimmat lahjoitukset ovat olleet testamentteja. Salossa toimii myös paikallinen Salon luonnonmetsäsäätiö, mutta Kruunuvuori on siis valtakunnallisen Luonnonperintösäätiön alue.

Keskustelussa nousi myös esille kysymys, tehdäänkö joitakin hoitotoimenpiteitä Luonnonperintösäätiön metsissä. Kyllä, esimerkiksi lehtoja hoidetaan niin, että niiden monimuotoisuus säilyy.

Liisa Saarinen kertoi Aromäen päällä olevasta hiidenkiukaasta eli salolaisittain kruunusta. Kolmas käytetty nimi on vare. Se on pronssikauden hauta, eli se on 2 500 – 3 500 vuotta vanha. Kruunuja on Salossa paljon kuten muuallakin rannikolla. Pronssikauden aikana meri oli 15–20 metriä nykyistä ylempänä. Yleensä kruunut ovat mäkien korkeimmilla huipuilla, josta on hyvä näkyvyys eri suuntiin.

Kruunuja on avattu ja niistä löytyy jäännöksiä ihmisten hiuksista ja luista, joten melko varmasti ne ovat hautaröykkiöitä. Tietenkin niillä on voitu samalla ”merkata” alueita.

Sisämaassa ei ole hiidenkiukaita, siellä olevat lapinrauniot ovat selvästi erilaisia. Mutta myös Ruotsissa on hiidenkiukaita pitkin rannikkoa. Kruunujen lisäksi Salossa on linnavuoria, mutta niitä käytettiin erityisesti rautakaudella eli pronssikauden jälkeen. Pirunpellot eli muinaisrannat ovat taas luonnon muovaamia eikä ihmisten rakentamia.

Helmer Salonen on inventoinut Aromäen kruunua vuonna 1927, myöhemmin se on inventoitu ainakin 1980-luvulla ja 2000-luvun alussa. Esinelöytöjä ei alueelta ole.

Kuvia retkeltä: <https://photos.app.goo.gl/TeW8DER8S2hvkXet9>